

Araştırma/Research

DOI: 10.7822/omuefd.658115

OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi

OMU Journal of Education Faculty

2020, 39(3) 100. Yıl Eğitim Sempozyumu Özel Sayı, 329-349.

Mezunlarının Görüşlerine Göre Sınıf Öğretmenliği Programlarının Değerlendirilmesi

Yaşar ÇELİK¹

Makalenin Geliş Tarihi: 11.12.2019

Yayına Kabul Tarihi: 28.08.2020

Online Yayınlanma Tarihi: 30.11.2020

Bu araştırma, Eğitim Fakültesi Sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenlerin fakültede kendilerine uygulanan lisans programı ve bu programa bağlı olarak yapılan uygulamalarla ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Program değerlendirme açısından mezunların görüşleri önemli bir veri kaynağı olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ) Eğitim Fakültesi'nden mezun olup, halen resmi ilkokullarda görev yapmakta olan 25 öğretmenden, aldıkları eğitimi çeşitli yönleriyle değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırma verileri 2018-2019 öğretim yılında, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Bu amaçla öğretmenlere beş araştırma sorusu sorulmuştur. Araştırma durum deseninde nitel bir çalışma olup, çalışma grubu amaçlı örnekleme yoluyla tespit edilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler, sınıf öğretmenliği lisans programında yer alan öğretim derslerinin uygulama ağırlıklı olarak işlenmesi ve alanında uzman ve tecrübeli kişiler tarafından verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Lisans programında aldıkları derslerden bazılarının (drama, ilk okuma ve yazma, öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı), meslek hayatlarında oldukça yararlı olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak, bazı derslerden (kimya, fizik, uygarlık tarihi, müzik, fen öğretimi, felsefe, matematik II, resim öğretimi, İngilizce, konu alanı ve ders kitabı incelemesi ve bilgisayar) meslek hayatlarında yeterince yararlanamadıklarını vurgulamışlardır. Sınıf öğretmenliği lisans programına Milli Eğitim mevzuatı, resmi yazışmalar, halk oyunları, proje hazırlama eğitimi gibi bazı derslerin eklenmesini önermişlerdir. Bu sonuçlara bağlı olarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Mezun, Görüş, Sınıf öğretmenliği programı, Değerlendirme.

GİRİŞ

Ülkemiz öğretmen yetiştirme konusunda günümüze değin birçok tecrübe kazanmıştır. Deneyimler öğretmen yetiştirme programlarının günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bakımdan, içinde bulunulan dönemde ihtiyacın ne olduğu, nasıl bir insan yetiştirilmesi gerektiği ve dolayısıyla da nasıl öğretmen yetiştirileceği konusundaki tartışmalar sürmektedir. Fakat, bu konudaki genel beklenti, toplumun temel bir eğitim felsefesinin bulunması ve bu felsefe doğrultusunda güncel ihtiyaçları da dikkate alarak öğretmen yetiştirme programlarının güncellenmesidir (Küçükahmet, 1984; Sezgin, 2002; Senemoğlu, 1994).

Bilindiği üzere ülkemizde öğretmen yetiştirme sistemi çeşitli merhalelerden geçerek mevcut halini almıştır. Bu süreç, öğretmen okuluyla başlayarak, 1927-1928 öğretim yılında Köy Muallim Mektebi,

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ycalik@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8159-5189

Çelik, Y. (2020). Mezunlarının Görüşlerine Göre Sınıf Öğretmenliği Programlarının Değerlendirilmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(3) 100. Yıl Eğitim Sempozyumu Özel Sayı, 329-349. DOI: 10.7822/omuefd.658115

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2020, 39(3) 100. Yıl Eğitim Sempozyumu Özel Sayı, 329-349.

1936 yılında Eğitim Yurtları, Köy Öğretmen Kursları, 1940 yılında 3803 sayılı yasa ile Köy Enstitüleri, 1954 yılından itibaren Öğretmen Okulu, 1974-1975 öğretim yılında Eğitim Enstitüleri, 25 Temmuz 1982'de Eğitim Yüksek Okullarına dönüşmüştür. Devamında 03.07.1992 tarih ve 3837 sayılı kanunla Eğitim Fakülteleri bünyesinde Sınıf Öğretmenliği Bölümü haline getirilirken, 1998-1999'da yapılan yeniden yapılanmayla Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü içinde Sınıf Öğretmenliği anabilim dalına dönüştürülmüştür (Ada, 2001). 2012 yılında MEB 'in yapısındaki değişikliğe paralel olarak Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü içinde yer alan Okul Öncesi Eğitim ve Sınıf Öğretmenliği anabilim dalları Temel Eğitim Bölümü altında birleştirilmiştir.

Günümüzde ilkokulda görev yapan öğretmenler sınıf öğretmeni olarak adlandırılmaktadır. Sınıf öğretmeni yetiştirmek için günümüze kadar çok değişik stratejiler denenmiştir. Halen yürürlükte olan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesine göre tüm öğretmenlik alanları için öğretmenliğin bir uzmanlık gerektiren meslek olduğu vurgulanarak üç farklı kategoride eğitim verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bunlar öğretmenlik meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültür olarak sınıflandırılmıştır. Dolayısıyla sınıf öğretmenliği alanında da öğretmen adayları aynı ders kategorilerine tabii tutularak yetiştirilmektedir. Bu kategorilerden biri olan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde öğretmen adaylarına niçin, nerede ve nasıl öğretim yapılacağı sorularına cevap aranmaktadır. Alan bilgisi kategorisindeki derslerle öğretmen adaylarının öğretimi yapılacak alanla ilgili engin bilgi kazanmaları amaçlanırken, genel kültür grubundaki derslerle küçük bilgi, olgu ve olay kategorilerinin büyük bir temele oturtulması amacına yönelik öğretim yapılması vurgulanmaktadır (Küçükahmet, 2007).

Öğretmen, öğrenme-öğretme ortamının en önemli değişkeni olarak öğretmenliğin gerektirdiği özelliklerin birçoğunu hizmet öncesi eğitim, hizmet içi eğitim ve kendi kendini yetiştirme ile kazanır (Ün Açıkgöz, 2008). Sezgin'e (2002: 6) göre öğretmenin niteliği ile eğitim sisteminin ürünü olarak yetiştirdiği insanın niteliği arasında olumlu ve yüksek bir ilişki vardır. Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim sürecinde gördükleri eğitim programı, mesleğe başladıklarında karşılaşılabilecekleri çeşitli durumlar karşısında hazır olacak şekilde yetiştirilmelerini amaçlamaktadır. Programlar bu amaca hizmet etmediği takdirde öğretmen yetiştirme sistemi açısından harcanan zaman ve emek boşa gidebilir. Programların ihtiyaca ne ölçüde cevap verdiği konusunda fakültelerin mezunlarından aldıkları geri bildirimler, sistemin işleyişindeki çeşitli aksaklıkları gidermek bakımından önemlidir (Vural, 2007; Çoban, 2011; Oktar ve Bulduk, 1999). Öğretmen yetiştirme amacıyla hazırlanan programların öncelikle öğretmen adaylarında mesleğe karşı olumlu tutum geliştirmesi beklenmektedir (Johnson & Howell, 2005; Senemoğlu ve Özçelik, 1989). Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlilikleri kazanmak yalnızca hizmet öncesinde alınan eğitimin kalitesine bağlı değildir. Öğretmenlik mesleği ile ilgili görev ve sorumlulukları yerine getirebileceklerine ilişkin inançları, diğer bir ifadeyle öz yeterlik inançları önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz ve arkadaşları, 2004).

Çocuklara ilkokul yıllarında verilecek eğitim, onların ileriki yıllardaki başarıları, okula, derse ve kendilerine karşı olumlu tutum geliştirmeleri açısından çok önemlidir. Bu yönüyle okul öncesi ve ilkokul döneminde öğretmenlik yapacak kişilerin yetiştirilmesi ayrı bir öneme sahiptir. Ayrıca hizmet öncesinde öğretmen adaylarını yalnızca teorik bilgilerle donatmak yeterli olmayacaktır. Bunun yanında öğretmen adayları, bir durumla ilgili gözlem yapma, analiz yapma, olaylara farklı yönlerden bakabilme, öğretimi değerlendirerek kendine göre çözüm yolları geliştirme ve kendi ilke ve kuramlarını geliştirme gibi önemli becerilerle donanmış olarak yetiştirilmelidir (Senemoğlu, 1994). Öğretmenlik mesleği ile ilgili, öğretmenliğin kişinin kendi çabasıyla öğrenileceği, tamamen kendi stillerini kendilerinin geliştireceği, ancak yaparak ve yaşayarak öğrenilebileceği gibi algılar bulunmaktadır (Feiman-Nemser, 2001). Ancak, öğretmenlik mesleğinde tecrübenin önemi inkar

edilmemekle birlikte, bunu yalnızca tecrübe ve sağduyuyla ifade etmek yeterli değildir (Robert, Lattuati & Penninckx, 1999).

Öğretmenlerin yetiştirilme biçimleri ve hizmet içindeki başarıları gibi çeşitli değişkenler, birçok araştırmaya konu olmuştur. Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmanın sonucuna göre, öğretim elemanlarının alan bilgisi, genel kültür ve pedagojik yeterlikler konusunda eksik oldukları, dolayısıyla bu konuda yetişmeleri gerektiği vurgulanmaktadır (Tutkun ve Erdoğan, 2012). Gömleksiz (2001) ders saatlerinin az olması, derste uygun yöntem ve tekniklerin kullanılmaması ve araç gereç yetersizlikleri nedeniyle yabancı dil dersinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Diğer taraftan öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, sınıf yönetimi ve özel öğretim yöntemleri gibi derslerin daha çok teorik olarak işlendiğinden dolayı beklenen faydayı sağlamadığı (Üstüner, 2004), okul deneyimi I dersi her ne kadar yararlı bir ders olsa da, istenilen şekilde uygulanmadığı için gerekli verimin sağlanamadığı tespit edilmiştir (Yapıcı, Ş ve Yapıcı, M. 2004).

Yavuzer ve Arkadaşları (2006) sınıf öğretmenliği mezunlarının eğitim bilimleri, fen ağırlıklı dersler ve yabancı dil dersinden yeterince yararlanamadıklarını; sırasıyla sınıf yönetimi, gelişim ve öğrenme ve öğretmenlik uygulaması; öğretmenlik mesleğine giriş, öğretimde planlama ve değerlendirme ve öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme derslerinden ise oldukça az yararlandıklarını tespit etmişlerdir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim en fazla yararlanan ders olarak ifade edilirken; canlılar bilimi, kimya ve genel fizik dersleri en az yararlanan dersler arasında yer almıştır. Genel kültür dersleri içinde ise en çok bilgisayar dersinden yararlandığı, en az ise yabancı Dil I ve II derslerinden yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Vural'ın (2007) araştırmasına göre ise, sınıf öğretmenliği mezunlarının daha çok, resmi yazışmalar, sınıf yönetimi, devlet memurları kanunu, yabancı dil, öğrencilere rehberlik yapma, öğrendiklerini uygulama ve eğitim öğretim faaliyetlerinde kültürel farklılıklara uygun hareket etme konularında zorluklar yaşadıkları vurgulanmıştır. Bununla birlikte sınıf öğretmenleri mezun oldukları üniversitede derslerine giren öğretim elemanlarının sınıf yönetimi becerileri yönünden yeterli olmadıkları yönünde görüş belirtmişlerdir (Şen ve Erişen, 2002; Murat, Aslantaş ve Özhan, 2006).

Sistemden yetişenlerin gerçek ortamlardaki başarı düzeylerinin belirlenmesi sistemin geliştirilmesi açısından çok önemlidir. Bu nedenle mezunların sistemle ilgili beklenti ve görüşlerini tespit etmek sistemin işleyişine önemli düzeyde katkı sağlayacaktır. Bu amaca yönelik birçok yöntem kullanılmaktadır. Bunlardan biri de mezunları izleme araştırmalarıdır. Mezunları izleme araştırmalarıyla sistemin işleyişindeki problemler tespit edilerek yeni kuşağın daha iyi yetişmeleri sağlanabilir (Küçükahmet, 1984). Bu bağlamda yapılan mezunları izleme araştırmaları sistemle ilgili alınacak kararlara temel teşkil edebilir (Özçelik, 1992). Öğretmen yetiştirme programları üzerinde bu yolla yapılan değerlendirmeler ve çeşitli ölçme araçlarıyla elde edilen veriler, programın etkililiği için belirlenen ölçütlerle karşılaştırılarak bir karara varılır (Erden, 1998). Yapılan bu değerlendirme, eğitim programının taslak, süreç ve ürün aşamalarındaki eksik yönlerini tespit ederek beklenen faydayı sağlayıp sağlamadığını ortaya koymak ve gerekli onarım, düzeltme ve güncelleme çalışmalarını kapsayan faaliyetler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Bantwini, 2010). Problemin sorumlusunu bulmak, yönetimin karar vermesine yardımcı olmak, düzeltici çalışmaları kolaylaştırmak gibi birçok amaçla değerlendirme yapılabilmeyle birlikte, her amaç için farklı verilere ihtiyaç duyulmaktadır (Stake, 2000).

Programların değerlendirilmesi konusunda mezunların görüşlerini esas alan araştırma sayısı çok sınırlıdır. Öğretmen yetiştirme programlarının değerlendirilmesi açısından bu programlardan yetişen ve mesleğe atanan öğretmenlerin görüşleri önemli bilgiler sağlayabilir. Zira, eğitim fakültesinde aldığı eğitimle mesleği icra ederken karşılaştığı sorunları çözebilme düzeyi oldukça önemlidir. Her ne kadar kişinin hizmet öncesinde aldığı eğitimle meslek hayatı boyunca ihtiyaçlarını karşılaması mümkün

olmasa da, belirli düzeyde bir performans sergilemesi beklenmektedir. Öğretmenler zamanla hizmet içinde kendisini geliştirecek, karşısına çıkacak yeni durumlara uyum sağlamaya çalışacaktır. Yeni durumlara uyum sürecinde hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılacak, meslekle ilgili yayınlanan yeni kitap, dergi gibi eserleri okuyacak, gelişen şartlara uyum sağlayacaktır. Bu araştırmayla öğretmenlerin hizmet öncesinde mesleğe hazırlanmaları ve eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarının etkililiği hakkındaki öğretmen görüşleri tespit edilerek; programların ve yapılan uygulamaların daha verimli olarak hazırlanmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, OMÜ Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndan mezun olan öğretmenlerin Fakültede aldıkları eğitimin, mesleği icra ederken ihtiyaçlarına ne derece cevap verdiği ile ilgili görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmış durum çalışması deseninde nitel bir çalışmadır. Durum çalışması "nasıl" ve "niçin" soruları temele alınarak, araştırmacı tarafından kontrol edilemeyen olgu ya da olayların derinliğine incelenmesine ve tespitlerde bulunmaya dayanan araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma grubu

Bu araştırmaya, eğitim fakültelerinde yeniden yapılandırılan programların 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya konmasından dolayı; Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndan 1998-1999 öğretim yılı ve sonraki yıllarda mezun olduktan sonra MEB'e bağlı resmi ilkokullarda sınıf öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerin araştırmaya katılması istenmiştir. Araştırmanın amacına hizmet etmesi bakımından farklı okullarda ve farklı koşullarda görev yapan öğretmenlerin araştırmaya katılmasına çalışılmıştır.

Öğretmenler, OMÜ mezunları havuzundan alınan 50 öğretmenin telefon numaralarına ulaşılarak tespit edilmiştir. Bu öğretmenlerden 16'sına telefon numarasının değişmesi ya da başka nedenlerle ulaşılamamıştır. Öğretmenlerden 34'ü ile telefon görüşmesi yapılmış ve kendilerine araştırmaya katılmayı isteyip istemedikleri sorulmuştur. Bunlardan 31'i katılabileceklerini söylerken 3'ü müsait olmadıklarını belirtmişlerdir. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmaya katılmaya gönüllü olan 31 öğretmenin e-posta adreslerine gönderilmiştir. Bu öğretmenlerden 27'si formları doldurarak geriye gönderirken, 4'ünden geri dönüş sağlanamamıştır. Bu bağlamda, köyde birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan 11, şehir merkezinde bağımsız sınıf okutan 16 öğretmen araştırmaya katılmıştır. Bunlardan birleştirilmiş sınıflarda görev yapan 2 öğretmenden alınan veriler araştırmanın amacına hizmet etmediği için kapsama dahil edilmemiştir.

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme (Platton, 1987, Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2011) kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi, varlığından emin olduğu halde kolay ve hızlı ulaşılamayan unsurları tespit etmek amacıyla kullanılır. Nitel araştırmalarda çoğu kez kullanılan örneklem büyüklüğünün genelleme yapmaya uygun olmamasından dolayı, çalışılması kolay ve pahalı olmayan durumlar tercih edilmektedir (Patton, 2005; Vogt vd., 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Açık uçlu sorular bir yandan araştırmacıya araştırma konusu ile ilgili esneklik sağlarken, diğer yandan da önemli değişkenlerin gözden kaçmasını engelleyebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Form hazırlanmadan önce konu ilgili kaynaklar (Küçükahmet, 2007; Sezgin, 2002; Senemoğlu, 1994; Vural, 2007; Çoban, 2011; Oktar ve Bulduk, 1999) incelenerek madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler alanında uzman beş akademisyen tarafından incelenmiş ve onların tavsiyelerine göre gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Bu şekilde oluşturulan sorularla alandaki üç öğretmen üzerinde pilot uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda beş maddelik bir yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Formdaki sorular şunlardır.

1. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda izlenen programın genel olarak olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
2. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda aldığınız derslerden, en çok yararlandığınız size göre olmazsa olmaz diyeceğiniz ders/ler, uygulamalar hangileridir? Neden?
3. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda aldığınız derslerden, işinize yaramadığını düşündüğünüz ders/ler nelerdir?
4. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda izlenen programda, iyi sınıf öğretmeni yetiştirme adına nasıl bir düzenleme yapılmasını önerirsiniz?
5. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda görevli yöneticilere ve akademisyenlere iyi sınıf öğretmeni yetiştirme konusunda önerileriniz nelerdir?

Görüşme Süreci

Yarı yapılandırılmış görüşme formu istekli öğretmenlere e-posta yoluyla ulaştırılmış ve aynı yolla dönüş sağlanmıştır. Öğretmenlerden yarı yapılandırılmış görüşme formu üzerine kimlik bilgilerini yazmamaları ve görüşlerini etki altında kalmadan belirtmeleri konusunda açıklama yazılmıştır. Bu konu öğretmenlerle yapılan telefon görüşmeleri esnasında da özellikle vurgulanmıştır. Formların doldurulması için 15 gün süre verilmiştir. Dönüşü yapılan 27 görüşme formu e-posta adreslerinden indirilerek analiz edilmek üzere kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının görüşlerine göre sınıf öğretmenliği programının değerlendirilmesine yönelik bu çalışmada içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, sözel ve yazılı materyallerin nesnel ve sistematik olarak incelenmesine imkan sağlayan yazılı bilgilerin temel içeriklerinin özetlenmesi ve belirtilmesi (Cohen, Manion & Morrison, 2007; Tavşancıl ve Aslan, 2001) olarak tanımlanan bir analiz tekniğidir. Analiz için öncelikle tarama ölçütleri belirlenmiş ve bu ölçütlere göre kodlamalar yapılarak bazı temalara ulaşılmıştır. Daha sonra temalar alt tema ve kategorilere ayrılmıştır. Kodlama çalışmaları aynı zamanda, araştırmacının dışında nitel araştırma konusunda deneyimli başka bir araştırmacı tarafından da yapılmıştır. Araştırmacılar birbirinden bağımsız olarak çalışmışlardır. Bireylerin görüşlerini etkili bir şekilde yansıtmak amacıyla zaman zaman doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Öğretmenler araştırmada Ö1, Ö2, Ö3...şeklinde kodlanmıştır.

Geçerlik, Güvenirlilik ve Etik

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu alan yazın taranarak oluşturulmuştur. Bu yolla oluşturulan sorular, eğitim bilimleri ve Türkçe alanından ikişer uzman tarafından incelenmiş; onların önerileri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Formu, eğitim bilimleri alanındaki uzmanlar araştırma teknikleri ve anlaşılabilirlik yönünden; Türkçe alanından uzmanlar ise dil ve anlaşılabilirlik yönünden ele almışlardır. Uzmanların önerileri doğrultusunda bazı sorular kısaltılarak yazılmıştır. Ayrıca soruların ifadelerinde de bazı düzeltmeler yapılmıştır. Düzenlenmiş sorular alandan iki öğretmene uygulanarak (pilot uygulama) formdaki muhtemel eksiklikler gözden geçirilmiştir. Uygulamada sorularla ilgili anlaşılmayan bir noktaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla beş maddeden oluşan görüşme formunun bu haliyle uygulanmasına karar verilmiştir. Nitel araştırmalarda güvenilirlikten, veriler üzerinde birden çok araştırmacının verdiği kodlar arasındaki kararlılık anlaşılmaktadır (Creswell, 2013). Kararlılığın tespiti için araştırmacıların her bir soruyla ilgili verdikleri kodlar karşılaştırılarak görüş birliği ve görüş ayrılığı şeklinde düzenlenmiştir. Dolayısıyla,

araştırmacıların yakın anlamda kullandıkları kodlar görüş birliği; farklı ya da uzak anlamda kullanılan ya da benzerliğine karar vermekte tereddüde düşülen kodlar ise görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir. Araştırmacıların görüş birliğine varamadıkları kodlara araştırmada yer verilmemiştir. Devamında sorulara verilen cevaplarla ilgili uyuşum yüzdesi (Güvenirlik) = Görüş birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100) formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles & Huberman, 1994). Uyuşum Yüzdesi yaklaşık 0,81 olarak tespit edilmiştir. Uyuşum yüzdesinin 0,70'ten yüksek çıkması güvenilirlik için yeterli olarak kabul edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

BULGULAR

Öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar okunarak analize tabi tutulmuş ve tablolar halinde düzenlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplarla ilgili doğrudan alıntılar yapılarak bulgular desteklenmeye çalışılmıştır.

1. "Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda izlenen programın genel olarak olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?" sorusuna ilişkin bulgular

Tablo 1.

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda izlenen programın olumlu ve olumsuz yönler

Olumlu	Olumsuz
<ul style="list-style-type: none"> Derslerde uygulamalara yer verilmesi Matematik, Türkçe, ilk okuma ve yazma ve hayat bilgisi öğretimi gibi öğretim derslerine daha çok yer verilmesi Coğrafya dersinin bulunması Köy okulunda çalışmaya hazırlama Birleştirilmiş sınıflarda öğretim deneyimi kazanma Pedagoji derslerinin yeterli verilmesi Öğretmenlik bilinci verilmesi Yaparak yaşayarak öğrenme yapılması Sosyal sorumluluk kazandırılması Meslek aşkı kazandırılması Programa paralel olarak kişisel gelişime yönelik konferans ve seminer verilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> Müzik gibi yetenek gerektiren derslere yeterince ağırlık verilmemesi Psikoloji ve sosyal gelişim derslerin az olması Okul yönetimi ile ilgili konuların az olması Uygulamaya dayalı derslerin sayısının az olması Sınıf yönetimi ve rehberlik konularında yeterli eğitim verilmemesi Programın yenilikçi ve çağdaş eğitim konularında yeterli olmaması Genel kültür ile ilgili bilgilerin yeterli düzeyde verilmemesi İlkokul öğrencilerinin seviyelerine nasıl inileceği konusunda yeterli bilgi ve deneyim kazandırılmaması Eğitim bilimlerinde öğretilenlerin daha çok teoride kalması Alanda yeterince donanıma sahip olmadan mezun olunması Yabancı dil öğretiminin yetersiz olması Okulda verilen eğitimin ülkenin değişik yerlerindeki ihtiyaca cevap verememesi Fizik, kimya ve biyoloji, Türk dili, canlılar bilimi gibi meslekte gereksiz derslerin bulunması Uygulamaların gerçek hayattan kopuk olması

Tablo 1 incelendiğinde mezun öğretmenlerin çoğunluğunun programın olumlu yanları ile ilgili olarak programda alan derslerine (Matematik öğretimi, Türkçe öğretimi, ilk okuma-yazma ve Hayat bilgisi vs.) daha çok yer verilmesi, pedagoji derslerinin yeterli verilmesi ve meslek aşkı kazandırılmasını vurguladıkları görülmektedir. Öğretmenlerin görüşleri ile ilgili bazı örnekler aşağıda aynen gösterilmiştir.

Ö.2. "Aldığım eğitim meslek hayatımda bana rehber oldu. 2. sınıftan itibaren aldığımız derslerden özellikle ders öğretimi adıyla (Matematik öğretimi, Türkçe öğretimi v.s) verilen derslerden faydalandım.."

Ö.10. "...Sosyal sorumluluk projelerinde yer almamız için birçok hocamızdan destek gördük. Bu öğretmenlik hayatımızda da çok işimize yaradı. Bu konuda hevesli olmamız bile herkesin dikkatini çekecek boyuttadır. Bizlerle birlikte mezun olan diğer adaylara göre hep bir adım öndeydik."

Tablo 1 incelendiğinde mezun öğretmenler programın olumsuz yanları ile ilgili olarak daha çok, uygulamaya dayalı derslerin sayısının ve okul yönetimi ile ilgili konuların az olması, genel kültürle ilgili bilgilerin yeterli düzeyde verilmemesi" şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bazıları aşağıda aynen gösterilmiştir.

Ö.10." ... bizlere okullarla köy çocukları ile daha fazla bir arada bulunma fırsatı verilmelidir. Çünkü hepimizin ilk atama yeri köyler olmuştur."

Ö.12. "... Uygulamalı derslerin programda yeterli olmaması, staj uygulamaları daha çok olanakları yüksek okullarda yapılmaktadır. Mezun olan öğrenciler doğunun birleştirilmiş sınıflı bir dağ köyüne atandıklarında hayal kırıklığına uğramakta öğretmenliği stajdakine göre değil tecrübe ederek öğrenmektedirler."

2. "Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda aldığınız derslerden, en çok yararlandığınız size göre olmazsa olmaz diyeceğiniz ders/ler, uygulamalar hangileridir? Neden?" sorusuna ilişkin bulgular

Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 2' de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Sınıf Öğretmenliği programında verilen derslerden en çok yararlanılan dersler ve uygulamalar

Dersler	Uygulamalar (Etkinlikler)
<ul style="list-style-type: none"> • Öğretimde materyal geliştirme • İlk okuma ve yazma öğretimi • Drama • Sınıf yönetimi • Türkçe öğretimi • Matematik öğretimi • Fen bilimleri öğretimi • Hayat Bilgisi öğretimi • Sosyal bilgiler öğretimi • Beden eğitimi öğretimi • Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretimi • Resim öğretimi • Birleştirilmiş sınıflarda öğretim • Çocuk edebiyatı • Öğretimde planlama ve değerlendirme • Gelişim ve öğrenme psikolojisi • Okul yönetimi • Öğretim ilke ve yöntemleri • Rehberlik • Ölçme ve Değerlendirme • Eğitim sosyolojisi • Müzik • Tarih • Trafik ve ilkyardım • Bilimsel araştırma yöntemleri 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmenlik uygulaması • Drama dersi etkinlikleri • Derslerde yapılan sunumlar • Öğretim materyali tasarlama çalışmaları • İlk okuma yazma öğretimi etkinlikleri • Sınıf yönetimi dersinde yapılan etkinlikler • Yazı ve görsel sanatlar dersinde yapılan etkinlikler • Deney etkinlikleri • Enstrüman çalma etkinlikleri • Okul deneyimi dersi etkinlikleri • Mikro öğretim etkinlikleri

Tablo 2'ye bakıldığında öğretmenler en çok "ilk okuma ve yazma, drama, Türkçe öğretimi, öğretimde materyal geliştirme ve sınıf yönetimi derslerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bazıları aşağıda aynen gösterilmiştir.

Ö.13. "Drama, Materyal Tasarımı, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Hayat Bilgisi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Fen, İlk okuma Yazma, Matematik Öğretimi Dersleri, Uygulamaya dönük derslerin hepsi benim için

yararlıydı. Çünkü teorideki bilgilerimizi uygulamaya dökmek beni mutlu ediyordu. Şu anda bile uygulamaya dönük her işte eğitime bakış açım genişleyip değişiyor.”

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin en çok yararlandıkları uygulamaların, öğretmenlik uygulaması, derslerinde yapılan sunumlar, drama dersleri ile ilgili etkinlikler ve öğretim materyali tasarlama çalışmaları olarak belirttikleri görülmektedir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden biri aşağıda aynen gösterilmiştir.

Ö.2. “Staj uygulaması olmazsa olmaz. Hatta daha geniş yer verilmeli bu uygulamalara. Çünkü yerinde görerek, bazen yaparak öğrenmek çok daha faydalı oluyor. Ben mesleğimi ilk defa staja gittiğimde benimsedim ve sevdim.”

Ö.10. “Özellikle drama dersi bizim için çok önemliymiş bunu sınıfa öğretmen sıfatıyla girdiğimde çok daha iyi anladım. Drama dersini dolu dolu geçirdik. Oyunlarla çocuğu ve duyu dünyasını tanımayı öğrendik. Materyal tasarımı dersinde emek verilmiş yüzlerce materyal ile tanıştık ve vakti geldiğinde hepimiz eski derslerden faydalanarak bunları kullandık. Son olarak sınıf yönetimi ve staj bizim için çok çok önemliydi. Daha fazla saat ve yıla yayılmalıdır ki gerçekten bu mesleğin hakkını vererek yapacak olanlar kendilerini belli edip yaşamlarına yön vermelidir. Staja söylenerek giden bir öğretmen adayına nasıl olur da bir sınıf bir nesil emanet edilir.”

3. “Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda aldığınız derslerden, işinize yaramadığını düşündüğünüz ders/ler nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular

Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 3’ te gösterilmiştir.

Tablo 3.

Sınıf öğretmenliği anabilim dalında alınan derslerden etkili olmadığı düşünülen dersler ve uygulamalar

Dersler	Uygulamalar
<ul style="list-style-type: none"> • Kimya • Fizik • Müzik • Uygarlık tarihi • Matematik • Türkçe • Ölçme ve değerlendirme • Resim Öğretimi • Felsefe • Bilgisayar • Biyoloji • Matematik II • İngilizce • Konu alanı ders kitabı inceleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Hecelerle harf öğretimi • Bilgisayar dersi • Beden eğitimi • Resim

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin Eğitim fakültesinde aldıkları derslerden en çok fizik ve kimya derslerinin etkili olmadığını ve meslekte işlerine yaramadığı görülmektedir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bazıları aşağıda aynen gösterilmiştir.

Ö.12. “Fizik, kimya, biyoloji “

Ö.19. “Fizik, Kimya, Matematik 2”

Ö.21. “Fizik, Kimya, İngilizce”

Ö.23. “Şimdi kaldırıldığını öğrendiğim özel yetenek gerektiren zorunlu müzik uygulamaları dersinin gerekli olduğunu düşünmüyorum. Mutlaka katkı sağlayıcı bütünsel düşününce önemli gibi dursa da seçmeli/zorunlu durumu bence rahatsızlık verici. Ama istekli olanlar için çok değerli.

Ö.24. “Kitap inceleme, biyoloji, fizik, kimya”

Tablo 3'e göre öğretmenlerden bazıları hecelerle harf öğretimi, beden eğitimi ve bilgisayar dersi ile ilgili uygulamaları gereksiz görmüşlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bazıları aşağıda aynen gösterilmiştir.

Ö.9. "Aslında işe yaramadığını düşünmüyorum ama bize verilen eğitim çok yetersizdi. Bugünün çağında her evde bilgisayar ya da akıllı telefon var. Buna göre program eğitimini güncellememiz gerekiyor. Velhasıl word anlatmakla excell göstermekle bilgisayar eğitimi olmaz. Bunlar zaten genel manada her öğrencinin bildiği programlar. Bilgisayar sertifikası verilecek program mantığı ile hareket edilmeli ve doğru ve farklı bilgisayar eğitimi geliştirilmeli. Ki zaten çok uğraşmaya gerek de yok biraz araştırma yapıldığında bulunabilir. Resim ile ilgili de kanaatim aynı. Gereksiz değil ama eğitim çok yetersiz. Hiç bilmemek az bilmekten daha iyidir."

Ö.16. "Hecelerle harf öğretimi dersi aldık, hiçbir işime yaramadı. Çünkü, 2. yılımda harf yöntemine geçildi. Beden eğitimi dersi de bizim için uygulanabilirlik açısından yeterli değildi."

4. "Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda izlenen Programda, iyi sınıf öğretmeni yetiştirme adına neler yapılmasını önerirsiniz?" sorusuna ilişkin bulgular

Tablo 4.

Öğretmenlerin iyi sınıf öğretmeni yetiştirme ile ilgili önerileri

İyi sınıf öğretmeni yetiştirilmesine yönelik öneriler
<ul style="list-style-type: none"> • Uygulama çalışmaları daha uzun tutulmalı • Deneyler ve etkinlikler yapılmalı • Okuma-yazma konusuna ağırlık verilmeli • Derslerde hocalardan çok öğrenciler aktif olmalı • İdari çalışmalar konusunda yeterli bilgi verilmeli • Pür matematik, fen bilimleri, Türkçe öğretmek yerine bunların nasıl öğretileceği öğretilmeli • Alan dersleri öğrencilerin seviyelerine uygun hale getirilmeli • Beden eğitimi derslerinde halk oyunları öğretilmeli • Uygulama derslerinin sayısı ve süresi artırılmalı • Resim dersinde ekonomik olmaya ve karakalem çalışmasına önem verilmeli • Sınıf öğretmenliğinde görev alan öğretim üyelerinin en az 5 yıl sınıf öğretmenliği deneyimi olmalı • Öğretmen adaylarına özel öğretim kurumlarında da uygulama yapma imkanı sunulmalı • Öğretmen adaylarına sınıf yönetimi ve okul yönetimi ile ilgili problemlerin çözümüne yönelik eğitim verilmeli • Öğretmen adaylarına dijital dünyadan nasıl yararlanılacağı konusunda eğitim verilmeli • Öğretmenlerin en az bir enstrüman çalmasına yönelik eğitim verilmeli • Öğretmen adaylarına diksiyon eğitimi verilmeli • Üniversitede sinema saati oluşturularak eğitimle ilgili filmler izletilmeli • Bir dönem haftada bir gün uygulama yerine bir dönem ya da bir yıl tamamen uygulamaya ayrılmalı • Üniversiteye bağlı proje okulu kurularak öğretmen adaylarının burada yetiştirmeleri sağlanmalı • Öğretmen adayları ilkökul ortamı ile iç içe olmalı • Materyal geliştirme ve uygulamaya daha çok yer verilmeli • Akademik kadro öğretmenlik donanımı iyi olan kişilerden oluşturulmalıdır • Oyunla öğretime daha fazla yer ve önem verilmelidir.

Tablo 4' te öğretmenlerin iyi bir sınıf öğretmeni yetiştirme ile ilgili önerileri belirtilmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bazıları aşağıda aynen gösterilmiştir.

Ö.1. "Staj çalışmaları daha uzun tutulmalı, sınıf içinde yapılacak olan çeşitli deneyler, etkinlikler yazılı kalmaktan öte, uygulamalı bir şekilde öğretilmeli. Okuma yazma öğretimi konusuna çok daha fazla ağırlık verilmeli. Derslerde üniversite öğrencisi aktif olmalı, hocası değil. Ayrıca üniversitede hiç üzerinde durulmayan, ders defteri doldurma, öğrencilerle ilgili yapılacak olan teknikler konusunda ciddi bir eğitim verilmeli diye düşünüyorum."

Ö.5. "Bence sınıf öğretmenliği bölümünde çalışan öğretim üyelerinin göreve başlamadan önce bizzat (en az 5 yıl), sınıf öğretmenliği yapıp, deneyim kazanmaları ve teorik ile pratik arasındaki farkı yaşayarak öğrenmeleri öğrencileri üzerinde daha etkili ve verimli birer eğitmen olacaklarına inanıyorum."

Ö.8. "Öğretmen adaylarının, hem kamu hem de özel sektör okullarında stajyerlik eğitimi daha fazla yapılabilirse çok başarılı olur. Özellikle sınıf içerisinde öğrencilerle ilgili, velilerle ilgili, yönetsel sorunlarla ilgili yapay sorunlar oluşturulabilir ve bunların nasıl çözüme kavuşturulabileceğinin tespiti yapılması konusunda dersler verilebilir. Öğretmenlere dijital dünyadan nasıl faydalanılabileceği ve bunun okul, sınıf içerisinde öğrencilere nasıl aktarılması hususunda adaylara rehberlik ve yol göstericilerle anlamlı olur."

Ö.12. "Olabilirdiğince uygulamalı olarak derslerin işlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Grup çalışmaları öğrenim hayatıma olumlu katkılar sağladı. Öğretmen adaylarının yaratıcı içerik üretmelerine fırsat verilmelidir. Üniversiteye bağlı proje ilkökul kurulup öğretmen adaylarının bu kurumda uygulamalı olarak eğitim almaları sağlanabilir."

Ö.22. "Oyunla öğretime daha fazla önem vermeleri gerekir. Hangi konuda hangi oyunlar oynatılabileceği sistemli bir şekilde bir ders alanı olarak okutulmalı, staj işi ciddiye alınmalıdır."

5. "Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda görevli yöneticilere ve akademisyenlere iyi sınıf öğretmeni yetiştirme konusunda önerileriniz nelerdir?" sorusuna ilişkin bulgular.

Tablo 5.

Öğretmenlerin sınıf öğretmenliği programında görevli yöneticilere ve akademisyenlere iyi sınıf öğretmeni yetiştirmesi konusundaki önerileri

Akademisyenlere öneriler	Yöneticilere öneriler
<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerle iyi iletişim ve yeri geldikçe empati kurma • Kalıpların dışına çıkarak öğretmenliğin gerçek anlam ve önemini hissettirme • Sabırlı, kararlı, adaletli ve sevecen davranışlarıyla iyi bir model olma • Okuma-yazma öğretimini etkili bir şekilde verme • Dersleri sevdirerek işleme, teorik bilgileri uygulama • Kitap okumayı teşvik etme • Derslere gerekli katılımının sağlanması • Hocaların hepsinin aynı emek ve özveriyi göstermesi • Teknolojiyi iyi kullanma ve kullanmayı öğretme • Konuları güncelleme • Öğrencilere kendilerini gerçekten öğretmen gibi hissedecekleri bir ortam sağlama • İlk dersten başlayarak öğrencilere gerçekten bir öğretmen gibi davranma • Değerlerimize sahip çıkan öğretmen adayları yetiştirme • Bireysel farklılıklar konusunda eğitim verme • Öğretmen adayının yüreğine dokunma • Beş yılda bir sahaya inerek öğretmenlere örnek olma 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerinde yer alması • Üniversitelere yazar, sanatçı, iş adamı vs getirilerek konferanslar düzenleme • Öğretim elemanları ve öğrenciler birlikte dergi çıkarma • Üniversitelere yazar, sanatçı, iş adamı vs getirilerek konferanslar düzenleme • Öğretim elemanları ve öğrenciler birlikte dergi çıkarma • İl, ilçe ve köy gibi farklı şartlarda çalışan öğretmenleri okula çağrılarak öğrencilerle buluşturma • Öğretmen adaylarını birleştirilmiş sınıf ortamlarıyla buluşturma • Web 2.0 araçlarının nasıl kullanılacağına dair eğitim verme • Öğretmen adaylarını STEM, Erasmus gibi son gelişmeler konusunda bilgilendirme • Proje yazmaya dönük eğitim verme

Tablo 5'te öğretmenlerin sınıf öğretmenliği programında görevli yöneticilere ve akademisyenlere iyi sınıf öğretmeni yetiştirme konusundaki önerileri analiz edilmiştir. Öğretmenlerin bu konu ile ilgili görüşleri aşağıda aynen belirtilmiştir.

Ö.1. "İyi iletişim içinde olmaları, empatiyi yeri geldikçe kullanabilen, onlara uygulama fırsatı verebilen, kalıpların dışına çıkabilen, sadece akademik ders bilgileri değil, öğretmenliğin gerçek anlam ve önemini öğrencilerine hissettirebilen insanlar olmalarını öneririm.

Ö.7. Kitap okumayı teşvik etmek, öğrencilerle iletişimin artırılması. Atanmış öğretmenlerle öğrencilerin birlikte çalışmasının gerekliliğinin araştırılması"

Ö.12. "Öncelikle ilk dersten itibaren öğrencilere geleceğin öğretmeni olarak davranmalarını, bunu öğrencilere hissettirmelerini öneririm. Teori üzerinde çok durulmamasını uygulamalara ağırlık verilmesini öneririm. Öğrencilerin sosyalleşmelerini sağlayacak uygulamaların gerçekleştirilmesini öneririm. Farklı yerlerde (il-ilçe-köy) görev yapan öğretmenleri her ay sınıfla buluşturulmasının sağlanmasını öneririm. Bu sayede öğrenciler meslek hayatının sorunlarını birincil kaynaktan öğrenmiş olacaktırlar. Öğrencilerin yılda bir hafta bir köy okulunda uygulama yapmalarının sağlanmasını öneririm."

Ö.23. "Öğretmenlik mesleğini belli bir süre yapmayan kişilerin eğitim fakültesinde akademisyen olmaması gerekiyor. Varsayımlarla gerçek hayat birbirinden çok farklı. Daha verimli olabilmek için akademisyenler mesleği bizzat tanımalı, içinde olmalı. Bir de oyun tasarlama eğitimi verilebilir öğrencilere."

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulguları, ilgili literatür de dikkate alınarak tartışılmış ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır. "Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda aldığınız derslerden, en çok yararlandığınız size göre olmazsa olmaz diyeceğiniz dersler, uygulamalar hangileridir? Neden?" Sorusuna öğretmenler, programın olumlu yanları ile ilgili olarak daha çok matematik, Türkçe, ilk okuma-yazma ve hayat bilgisi öğretimi derslerine yer verilmesi, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin yeterli verilmesi ve öğretmenlik meslek aşkı kazandırılmasını vurgulamışlardır. Bunlarla birlikte "derslerde uygulamalara yer verilmesi, coğrafya dersi, enstrüman çalarak okul şarkılarının öğretilmesi, köy okulunda çalışmaya hazırlama, sosyal sorumluluk kazanma ve kişisel gelişim seminerleri verilmesi mezun öğretmenlerce olumlu görülen özelliklerdir. Öğretmenler sınıf öğretmenliği programında özellikle öğretmenlik yaparken faydalandıkları dersleri ve uygulamaları olumlu olarak ifade etmişlerdir. Literatürde bazı araştırmaların sonuçları (Senemoğlu, 2011; Durdukoca ve Ege, 2016; Çiftçi ve Diğerleri, 2016; Yeşiloğlu ve Özer, 2017; Kara, Demir, Aracagök ve Şahin, 2018) ile bu araştırmanın sonuçlarının benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Öğretmenlik meslek bilgisi kategorisindeki derslerde öğretmen adaylarına niçin, nerede ve nasıl öğretim yapılacağı sorularına cevap aranırken, alan bilgisi kategorisindeki derslerle öğretmen adaylarının öğretimi yapılacak alanla ilgili derin ve engin bilgi kazanmaları amaçlanmaktadır. Genel kültür grubundaki derslerle ise küçük bilgi, olgu ve olay kategorilerinin büyük bir temele oturtulması amacına yönelik öğretim yapılmaktadır (Küçükahmet, 2007). Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim sürecinde gördükleri eğitim programı, mesleğe başladıklarında karşılaşılabilecekleri çeşitli durumlar karşısında hazır olacak şekilde yetiştirilmelerini amaçlar (Vural, 2007; Çoban, 2011; Oktar ve Bulduk, 1999). Bundan dolayı, öğretmenliğin gerektirdiği özelliklerin birçoğunun hizmet öncesinde kazandırılması ile onlara meslek hayatlarında önemli katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, hizmet öncesinde öğretmenlere öğretmenlik mesleği ile ilgili görev ve sorumlulukları yerine getirebileceklerine ilişkin inanç, diğer bir ifadeyle öz yeterlik inancı kazandırmak gerekmektedir (Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran, 2004).

Öğretmenler, programın olumsuz yanları ile ilgili olarak daha çok uygulamaya dayalı derslerin sayısının ve okul yönetimi ile ilgili konuların az olması, genel kültürle ilgili bilgilerin yeterli düzeyde verilmemesini belirtmişlerdir. Bunların yanında, psikoloji ve sosyal gelişim derslerin az olması, sınıf yönetimi ve öğrencilere rehberlik konularında yeterli eğitim verilmemesi, programın yenilikçi ve çağdaş eğitim konularında yeterli olmaması yine programın olumsuz yanları olarak vurgulanmıştır. Ayrıca, İlkokul öğrencilerinin seviyelerine nasıl inileceği konusunda yeterli bilgi ve deneyim

kazandırılmaması, eğitim bilimlerinde öğretilenlerin daha çok teoride kalması, alanda yeterince donanıma sahip olmadan mezun olunması, yabancı dil öğretiminin yetersiz olması ve köyde çalışma şartlarına yeterince hazırlanmama belirtilmiştir. İlâveten, okulda verilen eğitimin ülkenin değişik yerlerindeki ihtiyaca cevap verememesi, staj okullarının atanacak okullardan üst imkanlara sahip olması, uygulamaların gerçek hayattan kopuk olması programın olumsuzlukları arasında gösterilmiştir.

Alan yazında hizmet öncesi eğitimin öğretmenlerin mesleğe hazırlanmaları açısından önemli bir süreç olduğu vurgulanmaktadır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğretmen adaylarının, bu sürecin öğretmenlik mesleğine hazırlanmalarında önemli katkılar sağlamakla birlikte birçok noktada önemli eksikliklerin olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Alanda yapılan araştırmalar öğretmenlerin yetiştirilmesinde hizmet öncesinde aldıkları eğitimin yetersiz olduğu, mesleği icra etmede yeterince yararlı olmadığını göstermektedir. Bu araştırmada ise özellikle alan derslerinde olmak üzere bazı konularda etkili olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Araştırmanın sonuçları ile yapılan araştırmaların sonuçları önemli ölçüde örtüşmekte olup (Korkmaz, Saban ve Akbaşlı, 2004; Toker Gökçe, 2013; Sarı ve Altun, 2015) özellikle alan dersleri yönünden farklılık göstermektedir. Benzer şekilde bazı araştırmaların sonuçlarına göre ise sınıf öğretmenleri mezun oldukları üniversitede derslerine giren öğretim elemanlarının sınıf yönetimi becerileri yönünden yeterli olmadıkları (Şen ve Erişen, 2002; Murat, Aslantaş, Özhan (2006) si manidar olarak kabul edilebilir. Yapılan araştırmaların ve bu araştırmaların sonuçları arasındaki ortak noktalar sınıf öğretmeni yetiştirme programlarında ve buna bağlı olarak yapılan öğretim sürecinde önemli sorunların olduğunu göstermektedir. Sonuçlar arasındaki farklılık, araştırmaların değişik üniversitelerden mezun olan öğretmenler üzerinde yapılmasından kaynaklanmış olabilir.

“Sınıf öğretmenliği programında aldığınız derslerden, en çok yararlandığınız, size göre “olmazsa olmaz” diyeceğiniz ders/ler, uygulamalar hangileridir? Neden?” Sorusuna öğretmenlerin çoğunluğu “ilk okuma ve yazma, drama, Türkçe öğretimi, öğretimde materyal geliştirme ve sınıf yönetimi derslerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bazıları da, matematik öğretimi, fen bilgisi öğretimi, hayat bilgisi öğretimi, sosyal bilgiler öğretimi, öğretimde planlama ve değerlendirme, beden eğitimi öğretimi, resim öğretimi, müzik öğretimi, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretimi ve birleştirilmiş sınıflarda öğretim, tarih, rehberlik, ölçme ve değerlendirme, eğitim sosyolojisi, bilimsel araştırma teknikleri derslerinden de yararlandıklarını belirtmişlerdir. Üstüner (2004), öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, sınıf yönetimi ve özel öğretim yöntemleri gibi derslerin daha çok teorik olarak işlenmesinden dolayı beklenen faydayı sağlamadığını tespit etmiştir. Yapıcı, Ş ve Yapıcı, M. (2004), okul deneyimi I dersi her ne kadar yararlı bir ders olsa da, istenilen şekilde uygulanmadığı için yeterince verimli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yavuzer, Dikici, Çalışkan ve Aytekin’in (2006) araştırmasına göre sınıf öğretmenliği mezunlarının eğitim bilimleri, fen ağırlıklı dersler ve yabancı dil dersinden yeterince yararlanamadıkları; sırasıyla sınıf yönetimi, gelişim ve öğrenme ve öğretmenlik uygulaması; öğretmenlik mesleğine giriş, öğretimde planlama ve değerlendirme ve öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersleri ise en az yararlanan dersler olarak dersler olarak vurgulanmıştır. Alan dersleri içinde sırasıyla ilk okuma yazma öğretimi, ilköğretimde drama, birleştirilmiş sınıflarda öğretim en fazla yararlanan dersler olarak ifade edilmiştir. Canlılar bilimi, kimya ve genel fizik dersleri en az yararlanan genel kültür dersleri olarak vurgulanırken, bilgisayar dersi en çok yararlanan, yabancı dil I ve II dersleri ise en az yararlanan dersler arasında yer almıştır.

Araştırmanın sonuçları literatürle karşılaştırıldığında sınıf öğretmenliği alan derslerinden drama ve ilk okuma ve yazma derslerinin en çok yararlanan dersler olarak belirtildiği görülmektedir. Eğitim bilimleri derslerinden öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı bu araştırmada en çok yararlanan dersler olarak ifade edilirken, Üstüner, 2004; Şahin ve Kartal, 2013) araştırmasının sonucuna göre bu dersler teorik işlenmesinden dolayı yeterince yararlanılamayan dersler arasında yer almıştır. Yavuzer,

Dikici, Çalışkan ve Aytekin (2006) da bu dersleri yeterince yararlanılmayan dersler olarak tespit etmişlerdir. Öğretmenlerden Ö.8 ve Ö.10'un ifadelerinden de anlaşılacağı üzere derslerden yararlanmada derslerin uygulama ağırlıklı işlenmesinin etkili olduğu söylenebilir. Bu araştırma ve Yavuzer ve arkadaşlarının (2006) araştırmasında birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi de en çok yararlanılan dersler içinde yer almıştır. Bunun nedeni de öğretmenlerin ilk önce birleştirilmiş sınıflı okullara atanması ve bu derste aldıkları bilgilerin orada daha çok işe yaradığını (Ö.13) göstermektedir. Birleştirilmiş sınıflı okullara atanmayan ve atansa bile bu dersi hizmet öncesinde yeterince uygulamaya dönük almamasından dolayı bazı öğretmenlerin çok yararlandıkları dersler içinde göstermemelerinde etkili olmuş olabilir. Türkçe öğretimi bu çalışmada en çok yararlanılan dersler arasında yer alırken alanda yapılan araştırmalardan pek azı bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Bunun nedeni ilk okuma ve yazma dersi ile Türkçe öğretimi dersinin birlikte düşünülmesi olabilir. Yine bu araştırma ve Çiftçi, Aksakal, Kalaycı ve Olgaç (2013) araştırmasında öğretmenler alan derslerinden genellikle yararlandıklarını (Ö1,Ö.2, Ö.3,Ö.4,Ö.6, Ö.12, Ö.13, Ö.19, Ö.22) belirtirlerken, Yavuzer ve arkadaşlarının (2006) araştırmalarında bu alan derslerinden yeterince yararlanılmadığı belirtilmiştir. Bunun nedeni, araştırmanın yapıldığı üniversite ve sunulan öğretim imkanlarından kaynaklanabilir. Bu çalışmada eğitim bilimleri derslerinden belli ölçüde yararlandığı sonucu ortaya çıkarken, alanda yapılan diğer araştırmalarda bu dersler az yararlanılan ya da yararlanılmayan dersler olarak belirtilmiştir. Bunun nedeni de bu derslerin daha çok teorik ağırlıklı olarak işlenmesinden kaynaklanabilir. Gerek bu araştırma gerekse alanda yapılan diğer araştırmaların sonuçları (Yavuzer, Dikici, Çalışkan ve Aytekin, 2006; Çiftçi, Aksakal, Kalaycı ve Olgaç, 2013; Şahin ve Kartal, 2013; Kara, Demir, Aracagök ve Şahin, 2018) genel kültür derslerinden yeterince yararlanılmadığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Öğretmenler, bu çalışmada yaptıkları uygulamalardan en çok öğretmenlik uygulaması, drama uygulamaları, öğretim materyali tasarlama çalışmaları ve derslerde yapılan sunumlardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. İlaveten, ilk okuma ve yazma etkinlikleri, sınıf yönetimi dersinde yapılan etkinlikler, yazı ve görsel sanatlar dersinde yapılan etkinlikler, deney yapma etkinlikleri, enstrüman çalma etkinlikleri, okul deneyimi dersi etkinlikleri ve mikro öğretim etkinlikleri yararlandıkları etkinlikler olarak sıralanmıştır. Senemoğlu'na (1994) göre, öğretmen adaylarını hizmet öncesinde yalnızca teorik bilgilerle donatmak yeterli değildir. Bunun yanında, bir durumla ilgili gözlem yapma, analiz yapma, olaylara farklı yönlerden bakabilme, öğretimi değerlendirerek kendine göre çözüm yolları geliştirme ve kendi ilke ve kuramlarını geliştirme gibi önemli becerilerle donanık olarak yetiştirilmelidir. Üstüner (2004) ise bazı derslerin sadece teorik olarak işlendiği için istenen başarının elde edilemediği sonucuna ulaşmıştır. Başka bir araştırmaya göre, okul deneyimi dersi her ne kadar yararlı bir ders olsa da, istenilen şekilde uygulanmadığı için gerekli verim sağlanamamaktadır (Yapıcı ve Yapıcı, 2004). Alan yazında sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimlerinde aldıkları derslerin yeterince uygulamalı olmadığı (Çiftçi, Aksakal, Kalaycı ve Olgaç, 2013) vurgulanmakta, bu yüzden de istenen başarının yakalanmadığı belirtilmektedir. Bu çalışmada ise yapılan uygulamaların bazıları öğretmenlerin birçoğu tarafından etkili görülürken (Ö.1, Ö.2, Ö.7, Ö.8, Ö.10, Ö.13, Ö.16, Ö.21, Ö.22) bazıları ise az sayıda öğretmen tarafından yeterli görülmüştür. Dolayısıyla bu araştırmanın sonucu ile alanda yapılan araştırmaların birçoğu arasında benzerlik olduğu söylenebilir.

“Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda aldığınız derslerden, işinize yaramadığını düşündüğünüz ders/ler nelerdir?” sorusu ile ilgili olarak öğretmenler en çok işlerine yaramayan dersler olarak kimya ve fizik derslerini belirtmişlerdir. Bunun yanında uygarlık tarihi, müzik, fen öğretimi, felsefe, matematik II, resim öğretimi, İngilizce, konu alanı ve ders kitabı incelemesi ve bilgisayar derslerini işlerine yaramayan dersler arasında göstermişlerdir. Alan yazındaki bazı araştırmalarla (Vural, 2006; Yavuzer, Dikici, Çalışkan ve Aytekin, 2006; Çiftçi, Aksakal, Kalaycı ve Olgaç, 2013; Kara, Demir, Aracagök ve

Şahin, 2018) bu çalışma arasında önemli ölçüde benzerlik görülmektedir. Öğretmenler bu derslerle ilgili öğrendiklerini ilkökul düzeyinde doğrudan kullanamadıkları için böyle görüş belirtmiş olabilirler. Benzer araştırmalarda aynı sonuçlara ulaşılması büyük ölçüde bu derslerin sınıf öğretmenlerince uygun görülmediği şeklinde yorumlanabilir.

“Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda izlenen programda, iyi sınıf öğretmeni yetiştirme adına nasıl bir düzenleme yapılmasını önerirsiniz?” sorusuna öğretmenler, uygulama derslerinin sayısı ve süresinin daha uzun tutulması, okuma ve yazmaya ağırlık verilmesi, öğrencilerin derslerde aktif olması, okullarda yapılacak resmi yazışmalar konusunda eğitim verilmesi, pür alan dersleri yerine öğrencilerin düzeyine uygun öğretim derslerine yer verilmesi, beden eğitimi derslerinde halk oyunları öğretimi, resim derslerinde ekonomik olmaya ve karakalem çalışmalarına ağırlık verilmesi vurgulanmaktadır. İlâveten öğretim üyelerinde en az 5 yıl sınıf öğretmenliği tecrübesi aranması, öğretmen adaylarına özel öğretim kurumlarında da uygulama yapma imkanı verilmesi, okul yönetimi ve sınıf yönetimi problemlerine ağırlık verilmesi, öğretmen adaylarına dijital dünyadan nasıl yararlanılacağı konusunda eğitim verilmesi, öğretmen adaylarına en az bir enstrüman çalma eğitimi verilmesi, diksiyon eğitimi verilmesi, üniversitede sinema saati oluşturularak eğitimle ilgili filmler izletilmesi, proje eğitimi verilmesi, öğretmen adaylarının ilkökul ile iç içe olması, materyal geliştirme çalışmalarında uygulamaya daha çok ağırlık verilmesi, oyunla öğretime daha çok yer verilmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır. Alanda yapılan araştırmalar incelendiğinde, Çiftçi, Aksakal, Kalaycı ve Olgaç (2013) tarafından yapılan araştırmanın sonucuna göre öğretmenler staj uygulama saati ve drama ders saatinin artırılması ve drama dersinin içeriğinin geliştirilmesi; birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersine uygulama saati eklenmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır. Başka bir araştırmada ise öğretmenlerin, sınıf öğretmenliği lisans programında mevzuat ve resmi yazışmalara yönelik bir dersin olmamasından dolayı yaşadıkları sorunlar vurgulanmıştır (Doğan, 2015). Kara, Demir, Aracagök ve Şahin (2018) sınıf öğretmenliği lisans programında uygulamalı derslerin teorik derslerden daha fazla olması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Teorik olarak verilen eğitimin yeterince etkili olmadığı yönünde eğitim bilimlerinin uyarıları öğretmenlerce de teyit edilmiş olmaktadır. Dolayısıyla yapılan araştırmalarla bu araştırmanın arasında büyük ölçüde benzerlikler olduğu söylenebilir.

“Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında görevli yöneticilere ve akademisyenlere iyi sınıf öğretmeni yetiştirme konusunda önerileriniz nelerdir?” sorusuna öğretmenler öğrencilerle iyi iletişim ve empati kurma, kalıpların dışına çıkarak öğretmenliğin gerçek anlam ve önemini hissettirme, sabırlı, kararlı, adaletli ve sevecen davranışlarıyla iyi bir model olma, dersleri sevdirek işleme, teorik bilgileri mümkün olduğu ölçüde uygulamaya dönüştürme, teknolojiyi iyi kullanma ve kullanmayı öğretmeyi önermişlerdir. Ayrıca, bilgileri güncelleyerek işleme, öğrencilere bir öğretmenmiş gibi davranma, farklı şartlarda görev yapan öğretmenleri fakülteye çağırarak öğrencilerle buluşturma, öğretmen adaylarını birleştirilmiş sınıf ortamlarıyla buluşturma, zaman zaman sahaya inerek öğretmenlere model olma... gibi önerilerde bulunmuşlardır. Alanda yapılan araştırmalarda öğretim üyeleri ve öğretmen adaylarının bazı derslerin programdan çıkarılması, fizik, kimya, biyoloji ve fen laboratuvarı gibi derslerin birleştirilmesi; engellilere ilişkin tutumlar gibi programa yeni ve zorunlu dersler eklenmesi, bazı seçmeli derslerin (program geliştirme, ana-baba eğitimi) zorunlu hale getirilmesi önerilmiştir (Taş, Akar, ve Kiroğlu, 2017). Senemoğlu (2011) ise öğretmen adayları ve yeni mezun öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmanın sonucunda öğretim derslerinin daha çok uygulamalı yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Başka bir araştırmada sınıf öğretmenliği programında yer alan derslerin eğitim fakültesi öğretim elemanları ve öğretmenlik formasyonu olanlar tarafından verilmesi önerilmiştir (Çoban, 2011). Doğan (2015) sınıf öğretmenliği programına mevzuat ve resmi yazışmalara yönelik bir ders eklenmesini önermiştir. Kara, Demir, Aracagök ve Şahin (2018) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenleri, sınıf öğretmenliği lisans programına akıl ve zeka oyunları, değerler eğitimi, oyunla öğretim, köy okullarında uygulama, köy yaşamına uyum ve resmi evrak ve idari işlemler derslerinin eklenmesini önermişlerdir. Yapılan araştırmalarla bu araştırma

arasında derslerin daha çok uygulamalı işlenmesi, derslerde teknoloji kullanma ve bazı yeni teknolojilerin sınıf öğretmenliği lisans programına eklenmesi yönleriyle benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu tartışmalardan yola çıkarak şu sonuçlara ulaşılabilir.

1. Sınıf öğretmenliği lisans programında yer alan öğretim derslerinin alanında uzman ve tecrübeli kişiler tarafından verilmesi ve bu derslerin uygulama ağırlıklı olması, mevzuat, resmi yazışmalar gibi derslerin programa eklenmesi gerekir.
2. Psikoloji ve sosyal gelişim ile ilgili derslerin sayısının azdır.
3. Öğretmenlerin lisans programında aldıkları derslerden bazılarının meslek hayatında oldukça işlerine yararken (drama, ilk okuma ve yazma, öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı), bazı derslerden (kimya, fizik, uygarlık tarihi, müzik, fen öğretimi, felsefe, matematik II, resim öğretimi, İngilizce, konu alanı ve ders kitabı incelemesi ve bilgisayar) yeterince yararlanamamaktadırlar.
4. Öğretmenler, sınıf öğretmenliği alanında görevli yönetici ve öğretim elemanlarına şu önerilerde bulunmuşlardır.
 - a) Lisans eğitiminde öğrencilerin derslerde aktif olması,
 - b) Pür alan dersleri yerine öğrencilerin düzeyine uygun öğretim derslerine yer verilmesi;
 - c) Beden eğitimi derslerinde halk oyunları öğretilmesi;
 - d) Öğretim üyelerinde en az 5 yıl sınıf öğretmenliği tecrübesi aranması;
 - e) Öğretmen adaylarına özel öğretim kurumlarında da uygulama yapma imkanı verilmesi;
 - f) Öğretmen adaylarına dijital dünyadan yararlanma, en az bir enstrüman çalma, proje hazırlama ve diksiyon eğitimi verilmesi
 - g) Üniversitede sinema saati oluşturularak eğitimle ilgili filmler izletilmesi; öğrencilerle iyi iletişim kurma ve empatik davranma;
 - h) Kalıpların dışına çıkarak öğretmenliğin gerçek anlam ve önemini hissettirme;
 - i) Sabırlı, kararlı, adaletli ve sevecen davranışlarıyla iyi bir model olma;
 - j) Dersleri sevdirecek işleme;
 - k) Teorik bilgileri mümkün olduğu ölçüde uygulamaya dönüştürme,
 - l) Teknolojiyi iyi kullanma ve kullanmayı öğretme,
 - m) Bilgileri güncelleyerek işleme; farklı şartlarda görev yapan öğretmenleri fakülteye çağırarak öğrencilerle buluşturma;
 - n) Öğretmen adaylarını birleştirilmiş sınıf ortamlarıyla buluşturma;
 - o) Öğretmen adaylarına eğitim-öğretim alanındaki son gelişmelerle tanıştırma,

Bu sonuçlardan yola çıkılarak şu önerilerde bulunulabilir.

1. Sınıf öğretmenliği programında yer alan derslerin öğretmenlik mesleğini yaparken yararlanabilecekleri derslerden seçilerek zaman ve emek kaybının önlenmesi
2. Sınıf öğretmenliği lisans programında görevlendirilecek öğretim elemanlarının akademik yeterliklerinin yanında kişilik özellikleri, bilgisayar kullanma, proje eğitimi ve iyi bir model olma yönlerinin de dikkate alınması

3. Özellikle öğretim dersleriyle meslek derslerinin uygulamalı olarak işlenmesi ve ilkokullarda yapılacak uygulama derslerinin sayısının artırılması
4. Sınıf öğretmenliği lisans programında enstrüman çalma, diksiyon eğitimi, halk oyunları, resmi yazışmalar, milli eğitim mevzuatı gibi bazı derslere yer verilmesi
5. Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin söz konusu eğitimin yapıldığı okullarda yapılacak uygulamalarla desteklenmesi
6. Sahada farklı şartlarda görev yapan başarılı sınıf öğretmenlerinin zaman zaman fakülteye çağrılarak öğretmen adaylarıyla buluşturulması

KAYNAKLAR

- Ada, S. (2001). İlköğretim birinci kademesinde sınıf öğretmeni yetiştiren okulların programlarının analizi ve karşılaştırılması. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13, 1-10.
- Bantwini, B. D. (2010). How teachers perceive the new curriculum reform: Lessons from a school district in the Eastern Cape Province, South Africa. *International Journal of Educational Development*, 30, 83-90.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). New York: NY, US. Francis Group.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çiftçi, S., Aksakal, B. Kalaycı, M., Olgaç, F.T. (2013). Sınıf Öğretmenliği lisans programında yer alan derslerin göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Muğla: 15. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*.
- Çoban, A. (2011). Sınıf öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 28-45.
- Doğan, C. (2005). Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirme politikaları ve sorunları. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*. 35, 133-149.
- Durdukoca, F. Ş., Ege İ. (2016). Sınıf öğretmenliği lisans öğretim programının aday öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 11/3*.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme (3. Baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Feiman-Nemser, S. (2001). From preparation to practice: Designing a continuum to strengthen and sustain teaching. *Teachers College Record*, 103(6), 1012-1055.
- Gömlüksiz, M. N. (2001). Üniversitelerde yürütülen yabancı dil derslerine ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Bolu : X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (Bildiriler) 1*, 440-451.
- Johnson, M. G., & Howell, A. (2005). *Change in preservice teacher attitudes toward contemporary issues in education*. Retrieved May 20 2009, from ERIC database.
- Kara, N., Demir, M.K., Aracagök, S., Şahin, Ç. (2018). Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimleri açısından sınıf eğitimi lisans programlarının yeterliliği, *Ankara: Turkish Studies Educational Sciences 13/19*, 1061-1082 .
- Korkmaz, İ., Saban, A. ve Akbaşı, S. (2004). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim*, 38, 266-277.
- Küçükahmet, L. (1984). *Lisans düzeyinde öğretim elemanı yetiştirmede uygulanan modeller ve sorunlar (Mezunları İzleme Yaklaşımı)*. Ankara: Eğitim Bilimleri sempozyumu. Ankara Üniversitesi Yayını, No: 136.
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2020, 39(3) 100. *Yıl Eğitim Sempozyumu Özel Sayı*, 329-349.

- Küçükahmet, L. (2007). 2006-2007 Öğretim yılında uygulamaya başlanan öğretmen yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 203-219.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks: CA Sage.
- Murat, M. Aslantaş, Ş. H. Özhan, H. (2006). Öğretim elemanlarının sınıf içi eğitim öğretim etkinlikleri açısından değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (3), 263-278.
- Oktar, İ. ve Bulduk, S. (1999). Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin davranışlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 142, 66-69.
- Özçelik, D. A. (1992). *Eğitim programları ve öğretimi*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Robert, A., Latturati, M., & Penninckx, J. (1999). *L'enseignement des mathématiques au lycée: un point de vue didactique*. Paris: Ellipses.
- Ün-Açıkgöz, K. (2008). *Aktif öğrenme*. 10. bs. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Sarı, M.H. ve Altun, Y. (2015). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 213-226.
- Senemoğlu, N. (1994). Sınıf öğretmeni bilgiyi aktaran kişi değil, bilgiye ulaşma yollarını öğreten kişidir. *MPM Kalkınmada Anahtar Verimlilik*, 81. (Aydın Söyleşisi).
- Senemoğlu, N. (2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları ve çalışma becerileri. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 65-80
- Sezgin, İ. (2002). Öğretmen eğitiminde gelişmeler ve sorunlar. *Çağdaş Eğitim*, 293, 6-8.
- Sezgin, İ. (2002). Öğretmen eğitiminde gelişmeler ve sorunlar. *Çağdaş Eğitim*, 293, 6-8.
- Stake, R. E. (2000). Program Evaluation, Particularly Responsive Evaluation. D. L. Stufflebeam, G. F. Madaus ve T. Kelleghan (eds.). Boston: *Evaluation Models*, 341-36.
- Şahin, Ç. ve Kartal, O.Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 164-189.
- Şen, Ş. ve Erişen Y. (2002) Öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretim elemanlarının etkili öğretmenlik özellikleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1. (99-116).
- Taş, İ.D., Akar, T., Kiroğlu, E. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans programının öğretim üyeleri ve öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 7, 578-59.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Toker, Gökçe, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin adaylık dönemlerinde yaşadıkları mesleki sorunlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 137-156.
- Tutkun, O. F. ve Erdoğan G. D. (2012). Sakarya üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerine göre öğrenme-öğretme süreçlerinde öğretim elemanlarını yeterlikleri. *Akademik Bakış Dergisi Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler e-Dergisi*, 30, 1-11.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 63-82.

- Vogt, W. P., Gardner, D. C., & Haefele, L. M. (2012). *When To Use What Research Design*. New York: Guilford Press.
- Vural, Y. (2007). Trakya üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenlerin program değerlendirmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 80-9680.
- Yapıcı, Ş. ve Yapıcı, M. (2004). Öğretmen adaylarının okul deneyimi I dersine ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 3 (2), 54-59.
- Yavuzer, Y., Dikici, A., Çalışkan, M. ve Aytekin, H., (2006). Sınıf öğretmenliği mezunlarının öğretmen yetiştirme programlarından yararlanma düzeylerine ilişkin görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(32), 35-41.
- Yeşiloğlu, A. ve Özer, M. (2017). Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretimi konusundaki yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 1308-2140.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, A. (2011). Öğretmen eğitiminde çatışma alanları ve yeniden yapılanma. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C. ve Soran, H. (2004). Öğretmen öz yeterlik inancı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 58.

Evaluation of Primary Education Programs According to Graduates' Opinions

Extended Abstract:

Our country has gained many experiences in teacher training up to the present. The issue of training primary school teachers has a special importance among them. Teachers who serve in the first four years of primary school are called primary school teachers. According to Article 43 of National Education Basic Law No. 1739, which is still in force, by emphasizing that teaching is a profession that requires considerable expertise, it is stated that education should be obtained in three categories; general culture, field and occupational knowledge in order to attain this profession. A teacher, as the most important variable of the learning-teaching environment, gains many of the qualifications required by the teaching profession through pre-service training, in-service training and self-training (Ün Açıkgöz, 2008). According to Sezgin (2002), the training program that teachers receive in the pre-service training process aims to train them to be ready for various situations they may encounter when they start their profession. If the programs do not serve this purpose, the time and effort spent on the teacher training system may be wasted. The feedback received from the graduates of the faculties about to what extent the programs meet the needs is important in terms of dealing with various problems regarding the functioning of the system (Vural, 2007; Çoban, 2011; Oktar ve Bulduk, 1999).

The success of the ones who experienced the system in real contexts is very important in terms of further development of the system. Therefore, it is necessary to determine their expectations and opinions about the system. Many methods are used for this purpose. One of these is the research on monitoring the graduates. More functional decisions can be made by identifying problems in the functioning of the system through surveys on graduates (Küçükahmet, 1984; Özçelik, 1992). The body of research based on the views of graduates on the evaluation of programs is very limited. With this research, teachers' opinions about the effectiveness of teacher training programs implemented in faculties of education were determined in order to prepare classroom teachers for the profession before the service; it is expected to contribute to the more efficient preparation of programs.

The aim of the study is to determine the opinions of the teachers who graduated from the Department of Primary Education, Faculty of Education, about the undergraduate program applied to them in the faculty, and the applications performed based on this program. Graduates' opinions are considered as an important data source in terms of program evaluation. The research is a qualitative study conducted as a case study. 25 teachers who graduated from OMU, Faculty of Education, Department of Primary Education at different dates participated in the study. In the research, convenience sampling, one of the purposeful samplings, (Platton, 1987, Cb: Yıldırım & Şimşek) was used. In order to serve the purpose of the study, we tried to involve only the willing teachers working in different schools and in different conditions.

Semi-structured interview forms were used in the study. Before the interview form was prepared, a set of items was created by examining the relevant resources. The items were examined by five academicians who were experts in their fields, and the items were rearranged in line with their suggestions. Three teachers were chosen for the prepared interview items to be applied as a pilot scheme. As a result of the application, the following five-item interview form was created.

1. What are the positive and negative aspects of the program conducted in the Department of Primary Education?

2. Which classes and applications you would say you benefited most, and you regard as indispensable component of the programme among the courses you took in the Department of Primary School Teaching? Why?

3. What are the lessons in the Department of Primary School Teaching that you think do not work in real life situations?

4. What kind of arrangement do you propose related to the program followed in the Department of Primary Teacher Education in the name of training good classroom teachers?

5. What are your suggestions to the managers and academicians working in the Department of Primary School Teaching in order to train good classroom teachers? Content analysis was used in this study. In order to ensure its validity, expert opinions about the research questions were taken from five academicians who were experts in the field, and direct quotations were taken from the teachers' opinions. In order to increase the reliability of the study, another researcher was also involved in the analysis other than the researcher himself. The researchers worked independently. Reliability in qualitative research refers to the consistency between the codes given by more than one researcher on the data (Creswell, 2013). In order to determine the consistency between the researchers, the codings formulated by the researchers about each question were compared and categorised according to consensus and disagreement. Then, the percentage of agreement for the answer to each question was calculated (Miles and Huberman, 1994). The percentages of agreement were found to be approximately 0.81. It is seen that the compliance percentage is higher than 0.70 in terms of reliability (Yıldırım & Şimşek, 2011). The following results were obtained in the research:

a) While some of the courses taken by teachers in the undergraduate program were very useful in their professional lives (drama, first reading and writing, instructional technologies and material design), some of them (chemistry, physics, history of civilization, music, science teaching, philosophy, mathematics II, art teaching, English, subject area and textbook review and computer) were not found to be useful enough.

b) Teachers suggested that courses in the undergraduate program of Primary School Teaching should be given by experts and experienced instructors in the fields, and these lessons should be mainly practice-oriented, and lessons such as legislation, official correspondence should be added to the program. They suggested increasing the number of courses related to psychology and social development. These results are similar to the researches in the field in many ways.

c) Teachers made the following suggestions to the administrators and instructors in the field of classroom teaching:

- Teaching folk dances in physical education classes;
- Providing prospective teachers with the opportunity to practice in private educational institutions;
- Providing trainee teachers with the benefit of the digital world, playing at least one instrument, preparing projects and teaching diction.
- Creating a cinema time at the university and watching films about education;
- Transforming theoretical knowledge into practice as much as possible,
- Effective use of technology by instructors, and teaching it to prospective teachers
- Updating the materials to be covered; inviting teachers working in different conditions to the faculty to meet the students and share their experiences with them ;
- Involving prospective teachers in multigrade classroom environments;

- Introducing teacher candidates to the latest developments in the field of education and training,

Based on these results, the following suggestions can be made:

- Preventing the loss of time and effort by selecting the courses in the classroom teaching program from the courses that prospective teachers can benefit while teaching.
- In addition to the academic competencies of the instructors to be assigned to the undergraduate program, personality traits, using computers successfully, project training, and being a good model should be taken into consideration.
- Training and vocational courses should be practical in particular, and increasing the number of practical courses to be held in primary schools
- Some courses such as playing musical instruments, diction education, folk dances, official correspondence, national education basic law should be included in the undergraduate program of primary school teachers.
- Supporting the teaching in the multigrade classrooms with the practices in the schools
- Inviting successful classroom teachers working in different conditions to the faculty, from time to time, to meet the students and share their experiences with them.

Key Words: Graduate, Primary education program, Curriculum, Opinion, Evaluation.